

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

Orgaan der Vereeniging

OOST EN WEST.

Abonnementsprijs per jaar.

Vrij aan huis of franco per post
binnenland bij vooruitbetaling. f 2.00
Voor Oost-Indië en het Buitenl. » 3.00
Afzonderlijke nummers. . . . » 0.10
Men abonneert zich voor minstens zes maanden
inguaande op den dag der eerste toezending f 1.—

Prijs der advertentiën.

Per regel f 0.10
Bij plaatsing van 300 regels . . . 0.09
» » » 1000 » . . . 0.08
» » » 3000 » . . . 0.07

REDACTIE: De 4de Commissie, aan welke de verspreiding van populaire kennis omtrent Oost- en West-Indië is opgedragen.

Mededeelingen of Ingezonden Stukken moeten worden geadresseerd „aan de Redactie”, en gezonden aan den Heer G. E. V. L. VAN ZUYLEN, Voorzitter der Redactiecommissie, 7a Heerengracht of den Secretaris, Mr. G. VAN SLOOTEN Azn., 43 Conradkade, beiden Den Haag.

Voor de Administratie en Advertentiën wende men zich tot de Uitgevers-Maatschappij „HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG” Haagpoort 4, Den Haag.

Dit nummer bestaat uit Twee Bladen.

Het hoofddoel der Vereeniging is:

Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indië onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zodoende en ook door het verleen en van onderlinge hulp, ware belangstelling en liefde te kweken tusschen Nederland hier en ginds.

Het lidmaatschap bedraagt f 1.50 tot f 5.— 's jaars, (voor het buitenland minstens f 2.50). Zij die f 5 of meer contribueeren of een gift in één's schenken van f 100, zijn donateur(trice).

Inhoud van dit nummer.

Voor den Noodlijdenden Javaan. — Mededeelingen — Twee belangrijke voordrachten in het Indisch Genootschap. — Weekoverzicht. — Oost-Ind. Berichten. — West-Ind. Berichten. — Van vreemde Koloniën. — Lezing van Dr. van Cappelle. — Het Lot der Vrouw in onze Oost-Indische Koloniën. — Voornaamste inhoud van Nederl. Tijdschriften voor Oost- en West-Indië. — Correspondentie. — Mail.

Voor den Noodlijdenden Javaan.

Met vreugde wordt vermeld, dat als opbrengst van een Soirée Zaterdag 20 dezer door de leerlingen der Departementale Meisjesschool van het Nut van 't Algemeen te Nijmegen gegeven, ontvangen is . f 650.35
Op 18 December was in kas 152.33

Totaal op heden f 802.68

Voor de reis der zuster van mevrouw van Emmerik om bij de Witte Kruiskolonie te gaan helpen, werd door mevrouw N. van Zuylen-Tromp nog ontvangen:

Van R. R.	f 25.—
Van N. N.	5.—
Onder letter X	127.50
Familie v. K.	60.—
Bij N. v. K. van J. P. te 's Gravenhage	10.—
Van W. C. te 's Gravenhage	2.50

te samen f 230.—

Volgens opgave in 't vorig nummer 26.—

In 't geheel dus f 256.—

Nadere giften tot aanvulling van 't benoedigde zullen welkom zijn. Heerengracht 7a.

Door het Ned. sub-comité voor zieke en behoeftige inlanders in de residentie Semarang is tot en met heden ontvangen aan bijdragen in contanten en op inschrijvings-biljetten:

Bedrag vorige opgave:	f 18.273.19
W. Th. C. v. D. 's-Hage	20.—
Inteekenlijst Mevr. t. B. 's-Hage	92.35
N. N. Amsterdam	50.—
J. C. T.	10.—
Inteekenlijst Mevr. v. H. 's-Hage	24.75
„ James d. G. en S. Amsterdam	304.50
„ le Par. kl. 7a Inst. d. G. 's-Hage	5.75
Ds. L. Amsterdam	2.50
Inteekenlijst afdeling Oost en West. Groningen	26.50
W. A. E. 's-Hage	10.—
J. H. F. v. d. P. 's-Hage	100.—

Totaal f 18.919.54

's-Hage, 22 December 1902.

De Penningmeester,
J. A. v. d. LOEFF.

Mededeelingen.

I. Van het Hoofdbestuur.

Afdelingen, die voor de inning der contributie in Januari a.s., voor kwitantie dienende, gedrukte lidmaatschapskaarten noodig hebben, kunnen die, tegen betaling van 1 cent per stuk, aanvragen aan het Secretariaat der Vereeniging, Heerengracht 4.

II. Van de Afdeling Rotterdam.

Als waarn. President is opgetreden Jhr. Mr. J. L. H. C. von Weiter en als waarn. Secretaris, de heer J. de Jong, Witte de Witsstraat 61.

Twee belangrijke voordrachten in het Indisch Genootschap.

II.

«Na de voordracht volgde de discussie, die «kort, maar toch in enkele opzichten zeer belangrijk was», zoo eindigden wij, in 't vorige nummer, ons relaas van het door den heer Fokkens in 't Ind. Gen. gesproken.

Constateren wij al dadelijk, dat alles wat door hem was aangevoerd gewonden over den achterlijken toe-

stand van een groot deel onzer Buitenbezittingen, over de gruwelen op Timor en de slavernij, die wij zelfs in enkele der onder ons direct bestuur staande Gouvernementslanden niet alleen toelaten, maar door onze houding wettigen, door niemand werd tegengesproken en dat de Voorzitter, die de directe leiding der discussiën geheel in handen nam, dit deel der rede zelfs geheel buiten beschouwing liet.

Over de noodzakelijkheid van: *Het voor geheel Java voorzien in de behoefte eener oordeelkundige irrigatie.*

Het verhoogen van de landbouwproductie door het op uitgebreide schaal invoeren van betere cultuurwijzen.

de verlaging van de spoorvrachten van goederen van Inlanders, die niet bij geheele wagenladingen vervoerd worden;

het brengen zooveel mogelijk van den kleinhandel in handen van de Inlanders;

de onmiddellijke wering van Chinezen uit de binnenlanden;

de afschaffing van pandhuispacht en verlaging van het tarief der Gouvernementspandhuizen;

zal wel geen verschil van gevoelen bestaan, zende de Voorzitter, en alle aanwezigen stemden met hem in.

Bij het punt: *Verstreken van goedkoop landbouwcrediet door den Staat*, had niemand bedenkingen tegen de stelling, dat de spoedige oprichting van een voldoende aantal degelijke Rijksbanken dringend noodzakelijk is, maar er ontspan zich eene discussie tusschen den voordrager en den heer Y. M. Pijnacker Hordijk over het meer of minder verkieselijke om de voorschotten aan den inlander te geven onder verband van den grond, of met verbinding van den oogst en andere onroerende goederen, terwijl bij de herziening van het reglement op de particuliere landerijen de vraag gedaan werd: of terugkoop dier landerijen door den Staat geen meer afdoend en ook financieel voordeeliger middel is dan reglements-herziening, eene vraag waarop ten slotte, ook de inzender bevestigend antwoordde.

Bij den wensch tot *verlaging van de landrente per bouw* werd de opmerking gemaakt, dat dit natuurlijk voor den landbouwer voortreffelijk zou werken, maar dat de noodige middelen voor de schatkist tot bestrijding der gewone uitgaven toch ergens vandaan moeten komen.

Is de verlaging der landrente werkelijk zóó urgent, dat zij geen uitstel kan lijden, tot de financiële toestand wat beter wordt?

Just omgekeerd moet gehandeld worden, zei ten rechte de heer Fokkens; de verlaging der landrente is urgent als men Java wil opheffen uit den treurigen economischen toestand, waarin het verkeert. En hij vond hierin warmen steun bij den heer J. M. Pijnacker Hordijk.

Dat, alles moest worden gedaan om te zorgen op groote schaal voor de uitbreiding van den veestapel, werd door niemand bestreden, doch de vraag werd gesteld: of er wel weidevelden genoeg waren? In de streken waar ik geweest ben waren er weidevelden genoeg, zei de heer Fokkens, en op plaatsen waar dit niet zoo is, moet men zorgen, dat ze er komen. Dit is immers een te integreerend deel der uitvoering van den uitgesproken wensch.

Aan het einde gekomen der lijst van zaken, die de heer Fokkens noodzakelijk acht om verbetering te brengen in den toestand, zei de Voorzitter, doe ik thans de vraag: of men deze lijst ook nog wil hebben aangevuld.

En toen kwam de emigratie op groote schaal van de Javanen naar de Buitenbezittingen op het tapijt. Zoowel de heer P. J. van Houten, die ze ter sprake bracht, als de heer J. M. Pijnacker Hordijk, die daarvan veel heil verwachtte, wilden ze op de lijst gebracht hebben.

De heer Fokkens oordeelde emigratie, als bijkomend hulpmiddel, zeer goed, maar hij verwachtte niet, dat men er in zal slagen, om op zulke groote schaal Javanen naar de Buitenbezittingen te doen verhuizen, dat dit leening zal brengen in den heerschenden nood. De toename der bevolking is jaarlijks 500.000 zielen; hij vertrouwt, dat door toepassing der door hem voorgestelde middelen Java genoeg bronnen van inkomst zal opleveren om nog een veel grooter bevolkingcijfer, dan het tegenwoordige, te voeden.

Wij hebben in der tijd in ons blad de spoorwegplannen met de daaraan verbonden emigratievoorstellen van de heeren Huyser en Lange besproken en men heeft daaruit kunnen zien, dat ook wij warme voorstanders van dergelijke plan-

nen zijn, vooral ook lettende op het groote voordeel, dat ze bij hunne uitvoering aan de Buitenbezittingen zullen brengen.

Met den heer P. H. kunnen wij het loven, dat de Regeering een bekwaam man heeft belast met het onderzoek naar de beste wijze om tot die uitvoering te geraken en wij zijn het geheel met hem eens, waar hij zegt, dat dit een van de belangrijkste onderwerpen is, die op dit oogenblik aan de orde kunnen worden gesteld, want ook hij heeft immers daarbij bedoeld, dat de directe middelen om Java economisch te helpen, zooals behoorlijke kunstmatige bevoeding, cultuurverbetering, landbouwcrediet, afschaffing der heerediensten e. a. reeds aan de orde zijn.

Ons bekruipt echter bij zóo'n krachtig op den voorgrond brengen van een paliatief steeds de vrees, dat men Eureka! roepende, met het tot stand brengen van het onbetwistbaar goede zal talmen, vooral wanneer dit veel geld moet kosten zooals met de middelen tot verbetering van den economischen toestand op Java, ongetwijfeld het geval is.

En wanneer wij het voorrecht hadden gehad, de vergadering bij te wonen, dan zouden wij ons hebben geschaard aan den kant van den heer Fokkens, voor zooverre hij van de emigratie van Javanen, op groote schaal, geen gunstigen invloed op Java's economischen toestand verwacht.

Men verwaarloos het middel echter niet, zouden wij er hebben bijgevoegd, want op de toekomst, over ettelijke jaren, zoowel van Java, als van de Buitenbezittingen, kan het van den meest ernstigen invloed zijn.

Vervolgens werd de thans periodiek aan de orde zijnde vraag gedaan: of men geen verandering zou kunnen brengen in den onjuisten toestand, dat Java bijna geheel op den landbouw drijft? Er werd alleen van de bevordering van huisnijl gesproken, doch zeker werd ook meer belangrijken nijverheidsarbeid bedoeld.

Uitmuntend voor de welvaart in de toekomst, antwoordde de inleider, maar het behoort niet bij de middelen, die dienen kunnen om spoedige redding te brengen in de bestaande crisis.

Zeer verrassend, ook zeker voor de aanwezigen, was de ontboezeming, die daarna een der vergaderden ten beste gaf: Het was hem niet te doen om het program van den inleider uit te breiden; integendeel, hij achtte zich verplicht juist te waarschuwen tegen het te hoog opvoeren der welvaart op Java, hetgeen volgens hem nu reeds oorzaak is van de voorbeeldlooze kracht van vernienigvuldiging onder dit volk. Geheel het voorbeeld vergetende, dat door Japan aan de oostersche volken is gegeven, zeide deze spreker: «Tengevolge van het ingrijpen door het Europeesch intellect, heeft de bevolking in een betrekkelijk klein aantal jaren eene vermeerdering van welvaart ondervonden, waarover een andere natie, aan zich zelve overgelaten, duizend jaren zou doen . . .»

Naar onze meening is door deze openlijke bestrijding van het aansturen op vooruitgang, aan de goede zaak een dienst bewezen. Wij, die onder de eersten waren, die in Europa met kracht hebben gewezen op de onheilen, welke in O.-Indië niet alleen voor de deur stonden, maar een paar jaren geleden reeds over den drempel waren gekomen, wij hebben bij ons pogen om dit onder de algemeene aandacht te brengen en voor de allermeest noodlijdenden de penningkens der liefdadigheid in te zamelen, dikwijls in de binnenkamers redevoeringen van ditzelfde soort vernemen en in het openbaar werden wij soms bestreden, wel met andere argumenten, maar die toch van hetgeen in 't Ind. Gen. werd gezegd, den nasmaak gaven. Uit denzelfden hoek waait ook nu nog veel lijdelijke weerkracht; men rekene hierop!

«Wij komen ten slotte aan de financiële quaestie», zei de Voorzitter. «Indië moet op de eene of andere wijze» geholpen worden.

«Wij zullen het daarover wel allen eens zijn. Indië moet geholpen worden, maar hoe dat geschieden zal, zullen wij moeten afwachten. Alles zal daaromtrent afhangen van de voorstellen der Regeering en van de besluiten der Wetgevende Macht.»

En de heer J. M. Pijnacker Hordijk liet daarop volgen:

«Ik vertrouw nog altijd, dat het geweten van het Nederlandsche volk ten lange leste zal spreken en dat middelen beraamd zullen worden om Nederland in de noodzakelijke uitgaven voor

«de behoeften van Indië te doen deelen.»

De vergaderden in het Indisch Genootschap op 14 November j.l. zullen het ons hoop ik niet ten kwade duiden, wanneer wij meenen, dat zij zich van de hoofdvraag, die de gansche voordracht als een donkere draad doorliep, wel wat al te gemakkelijk hebben afgemaakt.

De heer Fokkens had gezegd, dat reeds jaren lang de opeenvolgende Indische en Nederlandse Regeeringen best hadden geweten op welk een groot aantal plekken de schoen wrong, maar zij hadden nagenoeg alle herstel moeten nalaten uit geldgebrek.

Hij had een bepaald voorstel gedaan, hoe men naar zijne meening zou dienen te handelen om hierin te voorzien. Niet wachten op de afdoening der zoogenaamde «eereschuld», wat te lang zou duren, maar ten spoedigste rentelooze voorschotten van Nederland aan O.-I., geven, verkregen door leeningen, waarvan Nederland de rente en de aflossing betaalt.

Mr. van Deventer deed onlangs in de Gids van November j.l. een bemiddelingsvoorstel.

In het Indisch Genootschap wenschte men echter, zonder advies, te wachten hoe de Ministers en de Wetgevende Macht besluiten zullen.

Onze meening is, dat niet alleen de Regeering en de Volksvertegenwoordiging, maar dat vooral ook het gansche volk, niet licht te veel toelichting kunnen krijgen omtrent dit zoo belangrijk punt, dat voor Oost-Indië en derhalve ook voor Nederland eene levensvraag is.

Ook wij willen het evenwel thans onbesproken laten. Wij waren enkele dagen geleden in een besloten kring, waar het behandeld werd, maar vinden natuurlijk geen vrijheid van het toen gehoorde hier gebruik te maken.

Een tweede bemiddelingsvoorstel zal echter over korten tijd in een der tijdschriften verschijnen en wij zullen die gelegenheid te baat nemen, om er op terug te komen.

WEEKOVERZICHT.

De algemeene beraadslagingen over de Oorlogsbegroting in de 2e Kamer getuigen in de afgelopen week allesbehalve van een optimistischen geest; verschillende uiteenlopende standpunten werden aangenomen op het gebied van de landsverdediging; de een wilde rekening houden met buitenlandse toestanden, maar ook met eigen beurs, de andere wilde het oorlogsbudget afhankelijk maken van de toestanden in het buitenland, een derde wilde in de eerste plaats rekening houden met onze eigen financiële draagkracht, onder aanbeveling van het Zwitsersche stelsel, een vierde prees volkswapening aan, terwijl ten slotte er een voor den dag kwam met zijn spreuk: geen man, geen cent. Wij voor ons zijn het volkomen eens met de theorie, dat, bij de debatten, de hoofdzaak steeds voor oogen moet gehouden worden, dat de prijs, die een vreemde mogendheid aan geld en menschenlevens zou moeten besteden om ons land te veroveren, zoo hoog mogelijk moet gemaakt worden, door onze defensie zóó goed in te richten als onze financiële draagkracht veroorlooft.

De afgelopen week bracht ons de Troonrede van den Koning van Engeland. Deze troonrede is als 't ware een acte van zelfbeschuldiging tegenover de publieke opinie, zij immers getuigt welken rol die mogendheid gedurende het laatste jaar heeft gespeeld en welken invloed zij heeft gehad op de lotgevallen van de volkeren. De vrede in Zuid-Afrika, waardoor een einde is gemaakt aan een der schandelijkste rooversoorlogen, die ooit zijn gevoerd, de oorlog met den Mullah en de overeenkomst met Abjissinië, waardoor de heerschappij over zoo goed als een heel werelddeel wordt bevestigd, de overeenkomst met Japan, waardoor Engeland zich een bondgenoot heeft verschafte tegen Rusland, den eenigen staat, wiens vijandschap het nog te vreezen heeft en zelfs de expeditie naar Venezuela, die bewijst hoezeer zelfs Duitschland geen stap durft te doen — zonder Engeland's ruggesteun — tegen het Monroebeginsel, al deze gebeurtenissen tonen hoezeer Engeland pogingen aanwendt om in alle hoeken der aarde den Scepter te zwaaien; voor den denkenden toeschouwer echter zijn al deze imperialistische handelingen het bewijs dat het moderne wereldrijk zijn toppunt van bloei reeds voorbij is en de ontbinding een aanvang heeft genomen.

Wat de Venezolaansche kwestie betreft, met recht zou men deze met een puzzle kunnen vergelijken; verschillende duistere en tegenstrijdige berichten komen tot ons; als zeker kan, zooals de stand van zaken op 't oogenblik is, echter opgemaakt worden, dat Engeland de arbitrage heeft aanvaard, onder voorwaarde dat Venezuela verplicht zal worden de uitspraak van het scheids-gerecht dadelijk natekomen, dat Duitschland het beginsel van arbitrage wel wil aanvaarden, mits het eveneens besliste waarborgen krijgt dat de uitspraak van het

scheidsgerecht uitgevoerd zal worden en bovendien schadevergoeding krijgt en voldoening voor het beschimpen der Duitse vlag te Puerto Cabello en voor den aanval op de Duitse ambassade te Caracas. Van eene definitieve beslissing of Engeland en Duitsland de door de Vereenigde Staten aangeboden bemiddeling zal aannemen is dus nog geen sprake, wel wint de hoop veld dat zulks gebeuren zal.

Justit wordt daareven het telegrafisch bericht bekend, dat het voorstel der Europeesche bondgenooten, om President Roosevelt tot scheidsrechter te benoemen, aan President Castro is overgebracht, die het heeft aangenomen.

Italië gaat met de beide andere mogendheden mede, maar verklaart zich bestuurd te zijn dat aan de aanspraken van Frankrijk autoriteitsrechten worden gegeven.

Wat de Vereenigde Staten betreft, deze willen de uitbetaling der schadeloosstellingen aan de mogendheden niet waarborgen, maar wel de verzekering geven dat, bij wanbetaling door Venezuela, zij ernstig voor de naleving der verplichting zullen optreden.

Een andere verrassing heeft de afgelopen week ons gebracht middels het bericht van den afstand van Curaçao aan Duitsland, dat gaarne dit eiland zou bezitten, tot betere controle van de Venezolaansche kust, en het door de V. S. van N. Amerika te voltooien Panamakanaal. De mededeeling is er tevens bij dat Nederland wel geneigd zou zijn dat eiland af te staan.

De Somali-affaire schijnt een nieuw stadium te zijn ingetreden; de Mullah toch is bezig zijn hoofdmacht aan de bronnen te Galadi te versterken met het voornemen een gedachten weerstand te bieden; aan terugtrekken zijnerzijds wordt niet gedacht, maar wel is hij voornemens meer actief op te treden.

Het bericht dat de Humberts zijn gearresteerd is dus bevestigd, met gemengde gevoelens is dit vernomen; met vreugde natuurlijk door de optimistische schuldeischers, die nu, in stede van een leeg, een volle brandkast hopen te vinden, met smart door den magistraat, die nu reeds op ziet tegen de onafzienbare reeks processen, en door den schulden speculant en politicus, die nu hun duistere bedrijven weldra aan het licht zullen zien komen.

Eind goed al goed. De werkstaking te Marseille is officieel geëindigd verklaard.

Oost-Indische berichten.

„Verbetering der volkvoeding op Java. Vischvangst. Hoenderenteelt. Veetentoonstelling. Dekstieren. Goud en diamanten. Semarang's Comité voor noodlijdenden. Landbouwkolonie Pangoengsen. Oost en West te Bandoeng. Kweekschool voor zeevaart te Batavia. Gouvernements hulp. De Soerabajasche Industrie school voor meisjes. Gezondheidstoestand. Stand der voedingsmiddelen. Ambachtsschool.“

De heer G. Stoll, die meermaals getoond heeft een open oog en hart te hebben voor de noden en behoeften van den inlander, heeft zich wederom zeer verdienstelijk gemaakt door te wijzen op de slechte volkvoeding op Java en vooral van de bewoners van Midden-Java en de middelen aan te geven, waardoor die tot een hooger peil kan worden opgevoerd, m. a. w. waardoor het volk zich krachtiger zal kunnen voeden. Ziedaar een vraagstuk van actueel belang, waarmede de heer Stoll zich in zijn bovenbedoeld opstel heeft bezig gehouden en waaraan wij uit de Locomotief het volgende ontleenen:

A priori begint Schr. met de verklaring dat de voeding van den inlander op Java en vooral op Midden-Java slecht is. Zoolang zijn voorraad strekt eet de Javanen in den regel niets dan rijst met waterige sator, een paar lomboks en wat zout; sambal behoort niet eens dagelijks tot zijn menu; slechts trasië, van garnalen of andere visch gemaakt, is het eenige dierlijke voedsel dat hij eet. Alleen in dagen van overvloed, d. w. z. na den padoogst, veroorlooft hij zich de weelde bij zijn rijst een stukje gezouten visch of Siamische pijp (ook een soort gezouten visch) te gebruiken. Slechts bij groote feesten en plechtigheden wordt een kip, of door meer gegoeden een geit, schaa, sapie (koe) of kerbo (buffel) geslacht. Is de voorraad rijst op, dan moet hij zich tevreden stellen met djagoeng of ketela, zonder vleesch of vischgerechten.

De bewoners van Oost-Java en de Madoerees eten veel meer vleesch dan hun broeder van Midden-Java en kunnen zich veel beter voeden, omdat zij over 't algemeen het beter kunnen doen.

Schr. stelt daarna de vraag waarom de Javanen, bekend toch als een koene visscher, niet zelf voldoende visch vangt om in zijn eigen behoefte te voorzien en moeten de meeste gedroogde vischsoorten — zoolaks de pedo — uit Siam worden ingevoerd?

Hij geeft daarvoor twee redenen op, waarvan de voornaamste wel is dat hem het materiaal, om er prauwen van te maken, zooged als ontbreekt, in ieder geval zoo duur is, dat hij het niet kan aanschaffen en de tweede reden is dat hem goed en modern vischtuig ontbreekt, wel bezit hij vischtuig, maar dit is meestal erg verouderd.

Wanneer de Regeering wilde tegemoet komen door het hout uit haar bosschen tegen „kostprijs“ af te staan voor den bouw der prauwen en een of andere vereeniging, bijv.: Oost en West — zegt hij verder — haar aandacht eens kon wijden aan de verbetering van het vischtuig van den Javanen vischer, dan zouden zij zeker den dank van duizenden verwerven. Zoolang hierin niet te voorzien is, zou men den Javanen al vast kunnen helpen aan goedkoop geïmporteerde visch, door de invoerrechten daarop tot een minimum te brengen of geheel op te heffen; dit invoerrecht immers bedraagt 10 pCt, als ressorterend onder voedingsmiddelen.

Na de visch komen als vleeschvoeding voor het volk in aanmerking het vleesch van hoenderen, waarom de aandacht der Regeering mede dient gevestigd te worden op de aanmoediging der Kippenfokkerij, daar de kippen toch sedert geruimen tijd in ongeloflijke hoeveelheden naar Singapore worden uitgevoerd en dus tegenwoordig voor den dessaman onder de luxe-artikelen kunnen worden gerangschikt, verder schapen, geiten, runderen en kerbo's; ook deze dieren worden meestal van elders aangevoerd, waarom een aanmoediging van Gouvernementswege in zake fokkerij en rasverbetering in dezen ook alle overweging verdient.

Terecht zegt de heer Stoll dat alles aan de natuur wordt overgelaten; men brengt beesten van beiderlei kunne in de wei en voor het overige wordt er niet

naar omgezien. Komen er jongen ter wereld, noch aan het moederdier, nog aan het jong worden bijzondere zorgen gewijd, niet de minste poging wordt aangewend om een vruchtbaar, flink geslacht te vormen. Een eigenaar van een stier en een paar koeien bijv.: doet niets geen moeite om in zijn kudde beter bloed te brengen, de stier dekt achtereen volgens zijn dochter, zijn klein- en achterkleinkind, waardoor het geslacht steeds achteruitgaat, zonder dat iets gedaan wordt in het belang van rasverbetering. Het gevolg hiervan is dan ook gestadige achteruitgang van het ras, getuige de voortdurende invoering dezer slachtdieren, meestal kleine nietige biekjes, van elders.

In den Oosthoek van Java en op Madoera, waar de bevolking deels uit lieffhebberij en deels om er voordeelen uit te trekken, zich reeds van zelf meer met de runderfokkerij inlaat, worden wel gelden toegestaan voor het uitloven van prijzen bij veetentoonstellingen, maar op Midden-Java, waar een aanmoediging het meest noodig is, omdat daar de onverschilligheid het grootst is, ziet men niets van dat alles. Alleen aan den resident van Pekalongan is het te danken, dat de regeering een kleine subsidie verleent voor het houden van een jaarlijksche veetentoonstelling, waaraan tevens een groote veemarkt verbonden is.

Klachten worden geuit dat de bevolking, zoowel door eigen ontginning als het uitgeven in erpacht van woeste gronden voor het gouvernement aan particulieren, gebrek begint te krijgen aan weiden. Hier is zeker veel van aan zegt de schr., maar aan wien de schuld? Herhaaldelijk kante zich de bevolking tegen het afstaan in erpacht van bij hun dessa's behoorende woeste gronden, om reden zij die weiplaatsen voor hun vee noodig had, maar dikwijls vruchteloos.

Het stationneeren van dekstieren en dito kerbo's evenals in de Preanger geschiedt met Sadelwooden en andere hengsten ter verbetering van het paardenras, zou zeker een belangrijk middel zijn tot veredeling van het geslacht. Wordt dan een opklimmende premie gesteld op elk kalf, door vaders verwekt, dan zal spoedig een snelle vermeerdering van den veestapel te constateeren zijn.

Resumeerende komt schrijver tot de volgende conclusies.

1°. De gemiddelde Javanen in Midden-Java vocht zich heel slecht, hoofdzakelijk met meelspijzen, omdat vleesch en visch hem te duur zijn;

2°. Om daarin verbetering te brengen, is het wenschelijk hem tegemoet te komen in zijn visschersbedrijf, door hem met het gebruik van beter vischtuig bekend te maken en goedkoop hout te leveren voor den bouw van zijn vaartuigen;

3°. Voor het zoover is gekomen, dat hij door eigen krachten voldoen kan aan de groote vraag en behoefte aan visch in de binnenlanden, zal het noodig zijn den import van gezouten visch te bevorderen door verlaging of opheffing van de invoerrechten ad. 10 pCt., dat nu geheven wordt;

4°. Daarentegen zullen, ter voorkoming van een te groote steiging in den prijs van hoenderen, wegens den belangrijken uitvoer, waar geen systematische fokking tegenover wordt gesteld, middelen moeten worden benamend om de hoenderenteelt aan te moedigen;

5°. Moeten maatregelen worden genomen, die vermeerdering van den veestapel beoogen, door het houden van veetentoonstellingen, het stationneeren van dekstieren en buffels, het stellen van premies op, door die dekbeesten verwekte kalveren en het meer dan tot nog toe gedaan wordt, reserveeren van geschikte weidplaatsen ten dienste der veefokkerij.

Volgens de Sumatrabode bevindt zich tusschen Korintj en Tapan een kleine bergstroom, de Batang Soengano, waarin volgens inlanders berichten aanzienlijke hoeveelheden goud moeten gevonden zijn, terwijl, volgens een correspondentie uit Banjermasin aan de Sem. Ct. een inlander bij het boren op den heuvel van Riam Kanan diamantenerts moet ontdekt hebben.

Glück auf! Mogen eventuele exploratie en exploitatie gelukkiger uitvallen dan vele der tegenwoordige mijnbouwmaatschappijen!

Alweer een paar stappen vooruit in de goede richting en wel in het belang van de zieke en behoeftige inlanders te Semarang.

1e. Op de vergadering van het Semarang'sche comité van 9 November j.l. werd besloten met het reeds verzamelde kapitaal van f 42.000 aan te vangen en wel met de stichting van een verplegings- en ziekenrichting op de hoofdplaats, mits gunstig worde beschikt op een request aan de Regeering om een jaarlijksch subsidie, daar de uitgave voor voeding, verpleging en onderhoud voor een eenvoudig ingericht gesticht, met aanvankelijk 200 behoeftigen en gemiddeld 100 zieken, (dus 300 personen) ongeveer f 24.000 's jaars zullen bedragen en dus niet kan worden aangevangen zonder belangrijken steun van het Gouvernement.

Het bezwaar, als zouden de noodlijdenden en zieken in de omliggende districten daardoor van alle hulp verstoken zijn, werd uit den weg geruimd door de verklaring, dat het toch onmogelijk zou zijn in de dessa's degelijke geneeskundige hulp te verschaffen en door het, met cijfers bewezen, feit dat de meeste noodlijdenden en zieken niet van de hoofdplaats maar juist van de omliggende streken afkomstig zijn.

Voorts zullen de meeste geschikte mannen en vrouwen voor het verplegingswerk worden opgeleid en deze zullen dan later in de dessa's hulp verleenen.

Het Comité hoopt dat deze stichting als rechtspersoon zal worden erkend en, behalve door de jaarlijkse regerings-subsidie, ook door een beroep op de hulp van menschevrienden in staat zal worden gesteld de jaarlijksche uitgaven te bestrijden.

2e. De landbouwerskolonie Pangoengsen, voor noodlijdende inlanders, aan het hoofd waarvan mejuffrouw Jansz staat, heeft van de regeering een stuk grond, groot 150 bouws, gelegen in het district Mergotokoe der afd. Pati in de res. Semarang, tot wederopgegens voor „niets“ in bruikleen ontvangen, waardoor het getal kolonisten, dat thans reeds 74 bedraagt, kan worden uitgebreid. Bovendien ontving zij van den resident van Semarang een gift van f 3000, afkomstig van de f 10.000, door eenige vermogende Chineezers ter Sum. O.-Kust aan de noodlijdenden op Java geschonken en voorts van de Regeering de toezegging van zoo noodig geldelijken steun om het weislagen van de onderneming te bevorderen. Flink zoo! Allen die het wel meenen met den zieken en behoeftigen Javanen zullen met genoegen hiervan kennis hebben genomen.

Dat onze zuster-vereeniging in Indië ook niet stil zit, blijkt ons nu weer uit hetgeen te Bandoeng, op een bijeenkomst van een vijftiental heeren ter residents-huize, onder leiding van den heer H. I. W. van Lawick van Pabst, in het belang der oprichting ter plaatse van een afdeling Oost en West, besproken werd. Aan de „Java-bode“ wordt daaromtrent uit Bandoeng o. m. geschreven:

„Als inleiding der bespreking lichtte de heer Lawick van Pabst toe wat het streven der vereeniging Oost

en West is en waarom zij zich heeft afgescheiden van de moederlandsche vereeniging en thans een zelfstandig lichaam uitmaakt. Het groote succes, dat de nijverheidsontoonstelling te Batavia, in de maand Juni van dit jaar heeft behaald, heeft den stoot gegeven tot haar zelfstandig optreden.

„Het door haar beoogde doel is de bevordering der inlandersche nijverheid, door het in het leven roepen van een markt voor hare producten. De vereeniging wil daarom te Batavia een winkel openen, die tevens een permanente tentoonstelling van die producten daargestelt, waarin ze worden te koop geboden. Ook voor den export van handelswaardige artikelen naar Europa en Amerika zullen voorlopig te Amsterdam, 's Gravenhage, Parijs en Hamburg succursalen worden opgericht. Later zullen er in andere groote steden, als New-York, Berlin, Weenen en Londen volgen.

„Door een staatsubsidie van f 15.000 is de vereeniging in staat gesteld krachtig te ageren. En om de nijverheid aan te moedigen heeft zij bovendien een som van f 1000 bij de regeering aangevraagd, om daarvoor premies uittekeeren aan de handwerklieden, die het beste werk hebben geleverd.

„Terecht heeft de vereeniging ingezien, dat ook andere bestaansmiddelen dan de eenige landbouw in 't leven moeten worden geroepen om de welvaart der bevolking te bevorderen. Ze toont zich zeer voortstrevend en, te oordeelen naar de mededeelingen van den inleider, gaat zij doeltreffend en zeer praktisch te werk.

„De vereeniging zal vooralsnog geen eigen orgaan uitgeven, waarin zij haar werken publiceert, maar zulks doen door middel van het Tijdschrift voor het binnenlandsch bestuur.“

Hiermede is dus het werkplan onzer Zustervereeniging Oost en West ontvouwd, dat te gemoet moet komen aan alle moeielijkheden uit de afscheiding van de Moedervereeniging geboren en waardoor een nauwere aansluiting mogelijk wordt gemaakt. Wij willen dan ook hopen, dat de woorden van het Bat. Nbl. van 12 Nov. j.l. bewaarheid mogen worden,

„n.l. dat de band tusschen beide vereenigingen steeds nauwer zal worden aangehaald; de jongere Indische zuster heeft zulk een uitstekend voorbeeld in haar oudere Nederlandsche zuster, onder de ferme, nooit genoege te prijzen leiding, welke deze zoo krachtig en in haar werk zoo nuttig gemaakt heeft, dat gene zeker hetzelfde spoor zal volgen en zusterlijken raad nimmer afslaan; geen verbroekeling dus van arbeidskracht, maar de innigste aansluiting!“

Dat van regeeringswege gedaan wordt wat bij beperkte geldmiddelen noodig is om, tergemoeitkomst aan den nood der bevolking in deze benarde tijden, den inlander ter wille te zijn, is onlangs weer gebleken uit de navolgende gevallen:

1o. Uit de machtiging aan den Resident van Semarang, om over een som van f 23.500 te beschikken, ter verstreking van geldelijke voorschotten aan de daarvoor in aanmerking komende bevolking van het district Oe-daan der afd. Koedoes, voor de bewerking en beplanting harer sawahs in den aanstaanden westmoesson;

2o. Uit de verstreking, door den resident van Semarang, onder nadere goedkeuring der regeering, van een som van f 2000 voor den aankoop van zaadpadi, aan de daarvoor in aanmerking komende bevolking van 16 dessa's in de afd. Salatiga, benodigd voor den westmoesson-aanplant van 1902—1903; en ten

3o. Uit het G. B., waarbij, wegens het mislukken van den rijstooftst geheeel vrijstelling is verleend van de tiende-belasting over 1902 aan de bevolking van verschillende districten van de afd. Kendangan, hetgeen een schadepost van f 60.000 medebrengt.

De bekende kweekschool voor stuurlieden en gezagvoerders, ten behoeve der Indische scheepvaart, door de Kon. Paketvaartmaatschappij opgericht, zal eerstdaags te Batavia geopend worden; wedom dus een mooi débouché voor de Indische jongelui, die neiging gevoelen voor den zeedienst.

De Soerabayasche Industrieschool voor meisjes is volgens de „Echo“ een inrichting, die tenzerste de belangstelling van de dames verdient; zij voorziet in een bestaande behoefte door meisjes uit den burgerstand in de gelegenheid te stellen de vaardigheid te verwerven, noodig voor het verdienen van haar eigen kost; jammer dat deze inrichting financieel te wenschen overlaat, waarom dan ook een beroep om deze inrichting in dien geest te steunen, zoo wij hopen, niet te vergeefs zal zijn gedaan. Het hoofddoel van deze school is om meisjes uit den min gegoeden stand door leeren naaien en knippen van onder- en bovengoederen in de gelegenheid te stellen zich daarmede een bestaan te verzekeren, met andere woorden goede naaisters en modistes te vormen.

Gezondheidstoestand. Naar de Mak. Ct. moet het er in de Noorder-districten van Celebes hoe langer hoe droeviger beginnen uit te zien. Behalve dat de cholera er nog steeds in vrij hevige mate voorkomt, lijdt de bevolking voor een gedeelte honger. In plaats van rijst moeten sommigen zich met pinangstammen voeden. Volgens de Jav. Ct. komt de cholera in de onderafdeeling Segeri epidemisch voor, tengevolge waarvan die plaats besmet verklaard is. Te Batavia is de gezondheidstoestand gunstiger geworden; voor de tweede maal sedert het uitbreken der cholera, doet zich, volgens het Bat. Nbl., het geval voor dat in een etmaal geen enkel geval is gerapporteerd. De eerste keer was dit slechts schijnbaar, daar de ziekte kort daarop weer hevig optrad, maar nu de regens langzamerhand doorkomen, mogen wij hopen dat die ziekte eindelijk verdwijnen zal. Te Semarang deden zich van 7—17 Nov. j.l. nog 17 gevallen voor; te Palembang 29 gevallen, waarvan 22 doodelijk verlieten, terwijl in verschillende onderafdeelingen van Palembang die ziekte epidemisch is verklaard.

In de Westerafd. van Borneo zijn van 11 Sept. tot 31 October j.l. 407 choleragevallen voorgekomen, waarvan 222 met doodelijken afloop; en van 21 Oct. tot 10 November te Soerabaja 315 gevallen, waarvan 196 doodelijk. In de districten Amoental enz. der Zuidere Oosterafd. van Borneo is die ziekte gelukkig ge-weken.

Omtrent den stand der voedingsmiddelen in de residentie Semarang leest men in de Locomotief het navolgende:

„De padi-oogst is zeer bevredigend uitgevallen in de residentie Semarang; in de andere afdeelingen bestond reden van klagen. De vooruitzichten van het veldte staande gewas waren in een paar districten van Padi en de afd. Semarang en Demak goed, te Djokja slecht. Over het geheel genomen heeft de aanplant veel van de droogte geleden, waardoor o. a. de geheele aanplant van het district Singenlor (afd. Semarang) mislukte. De tweede gewassen stonden, mede wegens de felle droogte, overal niet zoo heel schitterend; een uitzondering daarop maken de afd. Grobogan, Salatiga en Semarang, waar veel slaagde en de bevolking reeds hier en daar aan het oogsten is van djagoeng. De voor den handel geteelde ge-

wassen hebben een bevredigend aanzien, behalve in de afd. Demak, waar veel kapasaanplant teloor ging, men spreekt van 7 à 8000 bouws. Te Grobogan, een gedeelte van Demak, van Koedoes, van Pati en Salatiga, is men nog niet gerust over den oeconomicen toestand van de bevolking, hoewel momenteel geen voedingsnood heerscht. Het bestuur blijft op den toestand zijn aandacht vestigen en staat waar noodig de noodlijdenden bij door het verschaffen van betaald werk.“

Met het oog op den strijd tegen het pauperisme, zal het zeker voor velen aangenaam zijn, te vernemen wat de heer Th. I. A. Hilgers omtrent de nieuw op te richten ambachtsschool en den aanleg van den inlanderschen jongen in het jongste nummer van het Onderwijs schrijft. Aan het Bat. Nbl. wordt daaromtrent ontleend het navolgende:

„Te oordeelen naar de ervaringen, welke wij haast elke dag in de school opdoen, moet de indische jongen bijzonder veel aanleg hebben voor het ambacht. Wij, onderwijzers aan de indische volkscholen, verbazen ons steeds over het geld, dat onze leerlingen aan den dag leggen, bij het verrichten van werktuigelijken arbeid. Daarbij zijn zij uit hun aard netjes op hun werk. Bij het teekenen blijkt dat het oog goed ontwikkeld, de hand vast is. Slaat men hen buiten de school gade, dan merkt men dat zij bij allen mechanischen arbeid een bewonderenswaardig geduld aan den dag leggen en een groote handigheid toonen in het knutselen van speelgoed. Al deze kleingheden doen ons vermoeden dat de indische jongens veel aanleg voor het ambacht hebben.“

RECLAMES.

Mej. MOONEN—HENNES,
Bilderdijkstraat 98, alhier.
UITZENDING VAN DINERS.
Kamers met pension te huur.

Abonnement geldig in
BERLITZ
meer dan 170 steden
SCHOOL
ALLE MODERNE
TALEN
Onderwijs Vertalingen
ALLEEN
Noord-Indië
Gronsbandsch wordt tegen engelsche noodschrift

West-Indische Berichten.

In een onlangs te Paramaribo gehouden vergadering van de Vereeniging voor den Groeten Landbouw, zoo lezen wij in O. W., werd door het bestuur medegedeeld, dat het zich tot den Gouverneur had gewend, om Z. Ex. den treurigen toestand der cacaoakultuur, tengevolge van de krullotenziekte, uit een te zetten en met 't oog daarop te verzoeken of, zoo mogelijk met het uitzenden van den deskundige die aan het hoofd zal komen te staan van het proefstation eenigen spoed zou kunnen worden gemaakt. Tevens werd aan den Gouverneur medegedeeld, dat, zonder vooruit te willen loopen op het rapport van professor Went, de Vereeniging het wenschelijk achtte een deskundige van het Britsch W. Ind. Botanical Departement uit te noodigen mede een onderzoek in te stellen, waardoor wellicht in samenwerking met den deskundige uit Nederland, de kwestie eerder tot oplossing zal kunnen worden gebracht.

De Gouverneur er prijs op stellende, dat de Vereeniging zich tot hem had gewend en het voornemen billijkende, om wegens de urgentie nog een deskundige te laten komen, wees er bovendien op dat, ook na de aanneming van de begroting door de Eerste Kamer, de komst van den deskundige uit Nederland vermoedelijk nog wel eenige maanden op zich zou laten wachten.

Na eenige beraadslaging werd besloten, Dr. Morris van Barbados uit te noodigen naar Suriname te komen ter bestudering van de voor de cacaoakultuur zoo heillooze ziekte.

Duidelijk deed men uitkomen, dat in het uitnoodigen van een deskundige der Britsche West Indische eilanden allerminst een depreciatie moet worden gezien van het onderzoek van Professor Went. Integendeel zijn beoefeningen worden ten hoogste gewaardeerd.

Op dezelfde vergadering werd een uitgebreide bespreking gehouden over het Schaduwvraagstuk bij de cacaoaanplantingen.

De voorzitter merkte op, dit punt in verband met de krullotenziekte actueeler is dan ooit. Zou volgens sommigen vermeerdering van schaduw van gunstigen invloed zijn op de ziekte, anderen zijn een geheel tegenovergestelde meening toegedaan.

Dat de planters tot nu toe niet weten of de schaduw al of niet noodig is, is grootendeels aan hen zelf te wijten. Was gehoor gegeven aan het verzoek in 1888 door de toenmalige Land- en Tuinbouw Vereeniging gedaan, om de vragen in overleg met Dr. Benjamins opgemaakt, te beantwoorden, zeker zou het vraagstuk thans nader tot oplossing zijn gekomen.

Uit de gevolgde bespreking, waarbij de meeningen in deze, vaak lijnrecht tegenover elkaar stonden, bleek hoe weinig men op de hoogte van deze kwestie was en hoe noodig het is, om door profneming tot een oplossing te komen.

Tot dit laatste werd ten slotte besloten. De antwoorden op de vragen in verband met de te nemen proeven zouden door Dr. Benjamins in ontvangst worden genomen, terwijl hij bereid was door bezoek aan enkele plantages, zich persoonlijk van den stand der profnemingen te overtuigen. Wij stelde echter als voorwaarde, bij de komst van den deskundige uit Nederland de zaak aan hem te zullen overdragen.

Voorts werd nog aangenomen een voorstel om het Gouvernement te vragen, dat ten behoeve van den landbouw een leening zal worden gesloten.

De financiële toestand van vele cacaoplantages is precair. Zijn er enkele die uit andere bronnen het kort kunnen dekken, verscheidene zullen eerlang hun onderneming moeten opgeven wegens gebrek aan middelen.

Hoofdzakelijk moet dit geweten worden aan het feit dat de Kolonie, welke grootendeels drijft op den groot landbouw, geen kredietinstelling bezit, om zoo noodig steun te verleenen. Onder deze bijzondere omstandigheden, waren bijzondere maatregelen gewettigd. Zouden dezen van tijdelijken aard zijn en gestaakt kunnen worden zoodra de huidige crisis voorbij is, de

J. V. van den Arend.
 MARCHAND-TAILLEUR.
 Van Kinsbergenstraat 100.
 's-Gravenhage.

Beveelt zich beleefd aan tot het maken van
 Heeren Kleeding naar Maat.
 ATELIER VOOR REPARATIE

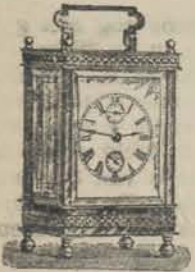
Schoonschrift.

In enkele lessen volkomen verbetering van het slechte handschrift. Resultaten verrassend; opleiding voor examen M. O., enz.

H. MOLL,

Hofcalligraaf van H. M. de Koningin-Moeder,
 Leeraar M. O.

TOLLENSSTRAAT 98.

Anton Lotz,
 Horloger-Opticien.

PIET HEINSTRAT 61,
 's-GRAVENHAGE.

Export naar
 Oost- en West-Indië.

Horloges. — Pendules.
 Optische Artikelen.

Haagsche Assurantie-Compagnie
 voor Brand enz. van 1805
 te 's-Gravenhage.

Kantoor Z. O. Buitensingel 245 b/h. Bezuidenh.

Directeuren:

C. W. VERSTEGE en Mr. W. F. G. MASTENBROEK.

Commissarissen:

Mr. W. K. F. P. Graaf van BYLANDT

Mr. J. G. GLEICHMAN.

A. J. H. VAN KAPPEN.

A. A. KNUIJVER & ZONEN,
 Hofleveranciers

van H. M. de Koningin en H. M. de Koningin-Moeder.

Gedempte Raamstraat 11-12,

'S-GRAVENHAGE.

Ned. Fabriek van

Banieren, Vaandels, Militaire Borduurwerken.

Inrichting voor 't borduren van

Lambrequins, Stoelzittingen, enz.

Uitgebreide Weverij en Passementfabriek

voor de vervaardiging van Franjes, Em-

brasses en Agrementen in solide quali-

teit en iedere verlangde kleur.

CONCURREERENDE PRIJZEN.

HAAGSCHE MUZIEK-HANDEL **ENDERLÉ en OOSTERVEEN**

 HOFSPUI N°97. HOFSPUI N°97.

Eduard Pelger,

MAGAZIJN VAN

HEERENHOEDEN en PELTERIJEN.

Prinssestraat 39,

's-GRAVENHAGE.

DE LEEUW's Slempoeider,
 10 ct. per pakje.

DE LEEUW's Anijssuiker,
 25 ct. per hectogram.

Anijs-, Slemp- en Vanille-Tabletten.

Eenig adres:

Mej. E. DE LEEUW,

PRINSESTRAAT 42.

ZALEN TE HUUR

VOOR

VERGADERINGEN

DEN HAAG,

Heerengracht 4.

G. L. Arbeiter,

Spuistraat 63.

Den Haag.

HOFBONTWERKER.

Grootste sorteering van uitsluitend 1^e Pelterijen.

Speciale Inrichting tot het bereiden en opmaken van tijgerhuiden enz.

Opzetten van Vogels en Zoogdieren.

Conserveeren van Pelterijen enz., tegen de mot.

D. F. W. Ottersberg

Firma Humel van Ringelstein.

Noordeinde 5, - Den Haag.

Interc. Telefoon No. 443.

Eenig adres van REYNVAAN's Havana en Hollandsche Sigaren.

GROOTSTE COLLECTIE MANILLA SIGAREN.

Diverse geïmporteerde Sigaretten.

PAJACOMBO SIGARETTEN en SIGAARTJES.

Export naar Oost- en West-Indië.

Speciale Blikverpakking.

Liqueurstokerij — Wijnhandel.

Opgericht 1832 door H. A. KLATTE.

Marasquin di Zara (Specialiteit) per 1/2 flesch f 1.40

Idem per bematte flesch 1/1 f 2.50, 1/2 fl. f 1.50.

Sherry Brandy per fl. f 1.80, 1/2 fl. f 0.90.

Fijne siroop voor Punch, Rum, Citroen
 en Arak.

Fijne Likeuren, Binnen- en Buitenlandsch Gedistilleerd enz.

Vlamingstraat 23, den Haag.

G. SCHOUTEN,

firma J. VUIJK.

Koffie en Theemagazijn „DE KADOELEN”

Zoutmanstraat 71, bij de Laan van Meerdervoort.

12 Stokjes Vanille à een Gulden in net Busje.

Probeer ons Koffiemerk „KADOE” 50 cent en Cacao zuiver

75 cent per 1/2 Kg.

Firma A. KOKEE.

Nieuwe Havenstraat 32^D.

UITZENDING VAN DINERS.

f 0.80 - f 1.00.

Vele Indische recommandatiën.

Nederlandsch Wapenmagazijn

voorheen S. DE JAGER,

HAARLEM, Barteljorisstraat 32.

'S-GRAVENHAGE. Spui 12.

Fabriek van Wapens en Schermartikelen.

Haringsla.

Kreeften sla.

OESTERS
 esters, groote Zeeuwsche Oesters
 verheerlijk malsche waar,
 ngetwijfeld, 'k hoor 't al zeggen
 ost en West verlangt er naar.
 ichte Groote Zeeuwsche Oesters
 et men aan een fijne disch
 n besproeit met wat citroensap,
 enig smaakt dat en zoo frisch.
 lurpt slechts groote Zeeuwsche Oesters
 teeds bij 't einde van 't jaar,
 mullend, snoepend neergezeten
 praakzaam vroolijk bij elkaar.
 rek naar groote Zeeuwsche Oesters
 reffend is 't maar zeker waar,
 doet de mond al watertanden
 e denken 't is haast Oude Jaar.
 et vooral de Zeeuwsche Oesters
 enig zijn ze in hun soort,
 n vertelt het aan een ieder,
 et ze toebereid zooals 't hoort,
 aadzaam is 't bij keus der Oesters,
 icht Uw bestelling niet te laat,
 eeds hebt U 't adres geraden
 oggeveenstraat hoek Prins Hendrikstraat.
 noept maar groote Zeeuwsche Oesters,
 apperloot 't is zoo gezond.
 makelijker is er niet op aarde,
 meltend, zalvend zacht den mond.

Aanbevelend,

G. VAN DER HARST, firma A. Knoester.

Den Haag.

Roggeveenstraat, hoek Prins Hendrikstraat en Vischmarkt.

Scheveningen.

Vijzelstraat 18, — Telefoon 4177.

GROOTE OESTERS f7 en f8 per 100.

Ansjovis.

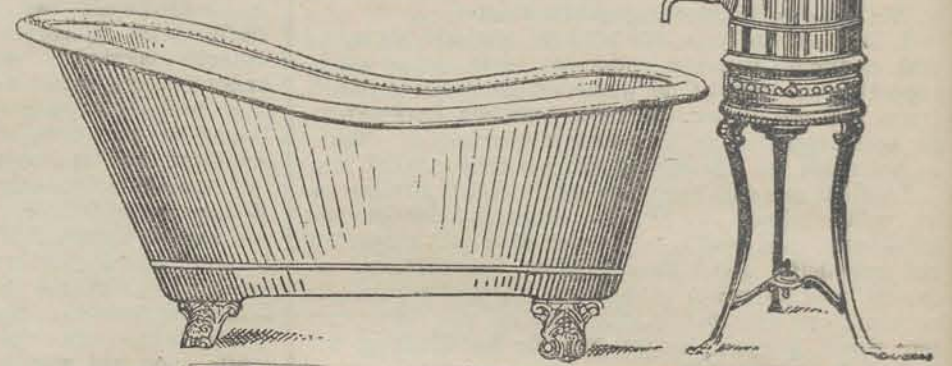
Huzarensla.

W. P. de Bock,

73 Piet Heinstraat 73, Den Haag.

Telefoon nr. 345.

Eigen fabriek.

GRAMOPHONE.

Simplex Sport Stores.

BUITENHOF 1, 's-Gravenhage.

FRANS ERNST.

Eenig Agent van de

Gramophone and Typewriter Ltd.

**Rijk gesorteerde
 Nieuwjaarsgeschenken,**

HERMAN VOORHOEVE,

Bloemen-Magazijn, Zoutmanstraat 40c.

Nieuwjaarsgroeten van af f 1.50, groote voorraad.

Brandstoffenhandel.

C. Aandewiel.

Kantoor Sumatrastraat 145, Den Haag.

Filiaal Badhuisstraat 103, Scheveningen.

Telefoon 1014.

Levering van uitsluitend eerste kwaliteit Brandstoffen.

Speciaal ingericht ter bewerking van Antraciet, welke steen- en gruisvrij volgens de verlangde afmeting wordt geleverd.

Steeds grooten voorraad van alle soorten Brandstoffen als
 Cokes, Hout, Turf, Briquetten, Vuurmakers, Houts- en Kachelkolen.

Zeer gewenscht is het steeds een dag vooruit te bestellen, ter goede uitvoering der orders.

Prijscourant steeds verkrijgbaar.

Stoomvaart-Maatschappij

„ROTTERDAMSCH LLOYD”

Maildienst tusschen Rotterdam en Nederlandsch-Indië

in verbinding met de diensten der

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij

van Rotterdam. van Marseille. te Port-Said. te Padang. te Batavia.

	1903	1903	1903	1903	1903
Gedé	10 Jan.	22 Jan.	27 Jan.	16 Febr.	18 Febr.
Oengaran	24 " "	5 Febr.	10 Febr.	2 Maart	4 Maart
Sindoro *	7 Febr.	19 " "	24 " "	16 " "	18 " "
Salak	21 " "	5 Maart	10 Maart	30 " "	1 April
Lawoe	7 Maart	19 " "	24 " "	18 April	15 " "
Ardjoeno	21 " "	2 April	7 April	26 " "	28 " "
Goentoe *	4 April	16 " "	21 " "	10 Mei	12 Mei
Merapi	18 " "	30 " "	5 Mei	24 " "	26 " "

* Dubbel schroefstoomschip. 1e klasse midscheeps. 2e klasse in de campagne.

De Hoofd-Agenten: Ruys & Co., Rotterdam.

De Agenten: Eijkensluysters & Tromp, Anna Paulownastraat 1d, 's-Hage.

C. L. v. d. DONK,

Wagenstraat 41-43.

TELEFOON 959.

Vraagt bij ons prijzen van:

**Dekens,
 Voetzakken,
 Tochtdekens,
 Enz.**

Op aanvraag zenden wij direct alle Artikelen op zicht.

CHAUSSURES

A. Kogels & Zoon,

56. Prinssestraat 56. — 's-Gravenhage,

Speciale inrichting voor schoeisel op maat voor zwakke enkels en met kurkverhooging.

Zooals bij alle rivieren kan men ook bij de Nickerie een beneden-, midden- en bovenstroom onderscheiden. Is de vaart in het benedengedeelte gemakkelijk, doordien er geen steenen boven het water uitstekten, in het midden gedeelte treft men deze reeds nu en dan aan, terwijl ze in den bovenstroom eerst verspreid, later dicht bij elkaar, ten slotte geheele dammen vormen, die, dank zij de wijze waarop zij oorspronkelijk ontstonden, alle dezelfde richting volgen, n. l. van Noord naar Zuid.

Na zes dagen opvarens, werd zoo'n eerste steendam, — de Stonedamsi, — bereikt en overgetrokken, waarna er zich telkens meer voordeden en de stroom hoe langer hoe sterker werd, tot na een gesukkel van 14 dagen vóór de groote Blanche-Marie-val moest worden halt gehouden.

Vijf dagen werd gearbeid, om de booten door het bosch over dezen val te krijgen, welken tijd besteed werd, om de ingewikkelde gesteldheid van dit terrein, rijk aan machtige natuurafreelen, te bestudeeren. Toen men goed en wel dezen 30 M. hoogen drempel door het bosch over hoogten en laagten met de booten was overgetrokken, bleek de rivier één steenmassa te zijn, waartusschen hier en daar een watergeul heen liep.

Met zeer veel moeite gelukte het nog eenige dagen verder te trekken, totdat een uitgestrekte dam bereikt werd, die noodzaak tot terugkeeren. Intusschen had het geologisch onderzoek in dat gebied tot niet onbelangrijke uitkomsten geleid, die gevoegd bij de gegevens, verzameld beneden den grooten val, een gewichtige bijdrage leveren tot de kennis van de gesteldheid van het distrikt Nickerie.

Het onderzoek van het, van af de Fallawatra in de richting der Coppename, gekapte tracé zou deze kennis nog kunnen vermeerderen.

Een groote tegenvaller was 't, dat het tracé dat ten behoeve van een nauwkeurige reliëfkaart in verband met het gesteente-onderzoek goed open gekapt diende te worden, niet meer dan 16 K.M. gevorderd was. Er werd daarom besloten om, een smalle weg voor zich uit kappende, al verder te gaan; maar door de vele zieden onder de arbeiders en door het opraken der levensmiddelen, kon dit werk niet tot aan de Coppename worden voortgezet, zoodat op een afstand van een, naar schatting, 20 tal K.M. van dezen stroom verwijderd, besloten moest worden terug te keeren.

In de streek der goudformatie was men echter reeds een eind doorgedrongen in een gebied, waar het gesteente langzaam in karakter veranderde, en waar gelegenheid te over was, om in verband met het reliëf belangrijke gevolgtrekkingen te maken.

Met dit overzicht van de reis eindigde de spreker het eerste gedeelte van zijn voordracht, waarna tal van lichtbeelden vertoond werden naar op de reis gedane opnamen, die den toehoorders een begrip gaven van 't grootsche der wilde tropische natuur in Suriname en van de verbazende moeilijkheden, die overwonnen moeten worden bij het binnendringen in een bergachtig, zwaar begroeid, tropisch achterland.

Na de pauze besprak Dr. van Cappelle meer in 't bijzonder de kwestie van de samenstelling der rotsformaties in verband met de goudhoudendheid der gesteenten.

Kan men de ouderdom van de aardkorst slechts in betrekking tot zin bepalen en afleiden uit de diepte van plantresten, — de z. g. fossielen, — die in de verschillende aardlagen worden aangetroffen, zoo moet men tot het besluit komen, dat de bodem van Suriname zeer oud is en behoort tot de oudste, de z. g. archeische formatie, waarin geen overblijfselen van plant of dier meer te vinden zijn en die de basis vormt van de lange reeks van sedimentaire (door het water afgezette) vormen, die in andere landen aan den opbouw van den bodem zoo belangrijk deelnemen.

De formatie bestaat uit kristallijnen schiefer, zeer uiteenlopend van samenstelling en waardoor heen eerst graniet, — eveneens in talloze verscheidenheden voorkomende, — en later jongere vulkanische gesteenten, als diabaas- en dioriet-gesteenten heenbraken.

De schiefers, die als de door druk omgekristalliseerde oudste sedimenten der aarde moeten beschouwd worden, vertoonen zich in het Surinaamsche binnenland als een stelsel van sterk samengedrukte plooiën, waarvan door de enorme afspoeling, waaraan het oude terrein sedert lange tijdperken blootgesteld is geweest, slechts de voetstukken zijn blijven staan.

Hierdoor verklaarde spreker den terrein-vorm, welke den onderzoeker, die zich in die ontgankelijke wildernissen waagt, zoovele moeilijkheden geeft en welke zich als buitengewoon steile bergreeksen, op korte afstanden wederkeerende kammen voordoet, waarin het verband der lagen zoo hoogst moeilijk meer is na te gaan.

Want door 't siepelen van 't hemelwater tusschen de rotspleten, den plantengroei door de gesteenten heen, scheikundige inwerking van de lucht en van humuszuren, ontstaan bij de ontbinding van plantendeelen, heeft er in den loop der duizendtallen van jaren verweering en verbrotting op groote schaal plaats gevonden.

De verweeringsprodukten zijn langzamerhand naar de lager gelegen terreinen afgespoeld, en zoo is het reusachtige gebergte, dat vroeger het achterland van Suriname vormde, in omvang afgenomen, maar heeft zich daarentegen aan de oevers der rivieren en aan de kust een strook land afgezet, bestaande uit die verweeringsprodukten, bovendien vermengd met silt uit de Amazonerivier door den stroom naar den kant van Suriname meegevoerd en door den invloed der getijden er gaandeweg neergelegd.

Aan de innige vermenging van dit silt en de stoffen ontstaan uit de uiteengevallen gesteenten van ingewikkelde samenstelling, die het achterland vormen, heeft de Kolonie haar buitengewoon vruchtbaren alluvialen grond te danken.

Tusschen de verweeringsprodukten zal zich ook, als 't aanwezig is in de oorspronkelijke formatie, het goud bevinden; maar aangezien dit metaal zeer zwaar is, zal 't niet zoover als de andere stoffen met het water worden meegevoerd. Intendeel zal 't reeds spoedig zinken en op den bodem van kleinere stroomden, z. g. krekken, worden neergezet. Inderdaad vindt men evenals elders, ook in Suriname, dit z. g. alluviale goud, nu eens fijn verdeeld in de krekken, dan weer in grotere klompen. Wanneer men alluviaal goud aantreft, is het dus zaak de plaatsen op te sporen, waar 't goud tusschen nog niet verweerde gesteenten ver-

borgen wordt gehouden, en daar 't metaal veelal aangetroffen wordt in diabaas en dioriet (z. g. groensteen) samen met kwarts, kwam het den spreker van belang voor, na te gaan of ook in Suriname het goud aan deze gesteenten verbonden is, m. a. w. of het deze eruptieve gesteenten zijn, die het goud uit de diepten der aarde naar boven hebben gebracht.

Het was Dr. van Cappelle dus te doen, om de gesteenten van het bovenstrooms-gebied van de Nickerie in 't algemeen te leeren kennen en in 't bijzonder na te gaan of er z. g. doorbraakgesteenten van diabaas en dioriet aanwezig waren met geïmpregneerd gouderts, die verband houden met de uitkomsten der prospecties, welke de expeditie in de krekken van het doorreide gebied liet verrichten.

Dit pogen nu, is hem ten volle gelukt. Reeds een dag of tien ver de stroom op, trof hij hier en daar adertjes aan van genoemde gesteenten en langzamerhand steeds grotere aderen te zamen met kwarts.

Meende men vroeger, dat een studie der rotsformaties in het Surinaamsche binnenland, waar de verweering der gesteenten haar grootste intensiteit bereikt, slechts in de rivierbeddingen mogelijk was, de Nickerie-expeditie heeft aan het licht gebracht, dat in het met eindeloos oerwoud bedekt gebied tusschen de rivieren wel degelijk frissche, onverweerde gesteenten kunnen verzameld worden en dat het geologisch onderzoek er zelfs minder moeilijkheden oplevert, dan in stroombeddingen, waar men grootendeels met rots-fragmenten te doen heeft, die het zoeken naar eenig verband zoodaer bemoeielijken.

Deed Dr. van Cappelle eerst moeite om na wegkappen van boomen en verwijderen van de leemlagen, wat zelfs met toepassing van explosie-middelen nauwelijks te bereiken was, de onderliggende rotslaag bloot te leggen, hij 't verder doordringen in het oerwoud vond hij boven den grond uitstekende steenmassas, die hem in staat stelden zijn waarnemingen te doen en een groote verzameling waardevolle gesteenten bijeen te brengen.

Waardevol in dubbele betekenis: en omdat uit deze gesteenten een beeld te vormen zal zijn van de samenstelling en de vorming van den bodem, en omdat de aanwezigheid en de oorsprong van het goud volledig er door is vastgesteld.

Stond de spreker uit den aard der zaak geruimen tijd stil bij dit „rijk“ gedeelte van zijn onderwerp, ook voor nog andere rijkdommen van de Kolonie vroeg hij de aandacht. In de eerste plaats wees hij op de enorm uitgestrekte bosschen van Bolletrieboomen, die de *balata*, een getah-pertjasoort, opleveren.

Het voorkomen en de groeiplaats van deze boomen werd door hem nagegaan en 't bleek hem, dat zij groeien op riffen. Deze riffen gevormd uit kwartssand en ontstaan door verweering der kwartshoudende gesteenten, strekken zich mijlen ver over den bodem uit. 't Is te berekenen, dat de Bolletrie-bosch dus tot diep in het binnenland voorkomt.

Te betreuren is 't echter, dat tot nu toe door stroopende benden *balata*-bleeders tal van deze waardevolle boomen gedood worden, om toch maar zooveel mogelijk sap te verkrijgen, waarvan spreker zich met eigen oogen boven den Blanche-Marieval heeft kunnen overtuigen.

Zal de aan te leggen spoorweg de goudindustrie ten goede komen, ook de *balata* industrie zal er baat bij vinden, niet 't minst door de mogelijkheid om beter toezicht te houden op het vandalisme van de ontginners.

Verder werd gewezen op de verscheidenheid van prachtige houtsoorten zoodaer geschikt voor industriële doeleinden, als voor bewerking tot meubelen.

Het zal bovendien blijken, dat in die onbekende streken nog heel veel schatten verborgen zijn. Als een bewijs hiervoor vertoonde Dr. van Cappelle een boek hars van een *Locus-boom*. Deze hars wordt soms bij hoopen aan den voet der boomen gevonden en is geschikt tot het maken van zeer fijne vernis.

Na het eindigen van de voordracht, liet Dr. van Cappelle middels lichtbeelden, de toehoorders een kijkje nemen op verschillende goudplacers en de wijze, waarop het edel metaal verkregen wordt. Gaat dit in Suriname in vele gevallen nog zeer primitief, langzamerhand komt ook hierin verbetering.

Met groote aandacht werd de lezing, toegelicht met kaarten en schetsteekeningen, aangehoord.

Zeker zullen de belangwekkende mededeelingen van Dr. van Cappelle meewerken tot het doel, dat hij beoogde:

Belangstelling wekken voor — en kennis verspreiden omtrent Suriname.

Het Lot der Vrouw in onze Oost-Indische Koloniën.

De heer H. van Kol, de boeiende verteller over Indië, die ook door daden bewezen heeft te behooren tot de meest onvermoeide en zelfopofferende voorrechtters in den gelukkig meer en meer ontbrandenden zedelijken strijd tot verovering van het welzijn onzer Koloniën, hield j.l. Maandagavond voor de leden der Vereniging „Oeffening Kweekt Kennis“ een belangrijke voordracht, welke bovenstaanden titel tot onderwerp had.

Hij schetste niet alleen het uiterlijk, de algemeene karakter-trekken, de levensomstandigheden en de maatschappelijke verhouding van de vrouw bij de verschillende volkstammen, die hij op zijn reis door onzen Archipel had ontmoet, maar gaf ook de middelen aan, waardoor, naar zijne meening, in het veelal zoo treurig lot der vrouw daarginds verbetering kan worden gebracht.

Bij zijne aankomst te Padang is hem vooral het fiere en onafhankelijke in het uiterlijk der over het algemeen stevig gebouwde Maleische vrouw opgevallen, wie 't dadelijk aan te zien is, dat zij een zekere mate van eigenwaarde en het noodige zelfvertrouwen bezit, eigenschappen, welke zij dankt aan het daar heerschende matriarchaat en erfrecht.

Ook bij de Atjehsche vindt hij hetzelfde karaktertrekken; als voorbeelden haalt hij het heldhaftig gedrag aan van *Tjoel Nja Din*, vrouw van *Toekos Omar*, en dat van de echtgenoot van *Panglima Polim*, die beiden het zoo harde en gevaarvolle leven naast haar vervolgde echtgenooten verkozen boven een gemakkelijk en weelderig bestaan bij overgave aan ons gouvernement. Hoewel ook zij niet vrij is van lijden door bijgeloof, hetgeen o. a. bewezen wordt met het zoo schadelijke berookten bij bevallingen, blijkt uit alles, niet het minst ook uit hare geschiktheid en lust tot arbeiden, dat zij voor ontwikkeling ten eerste vatbaar is.

Een groot contrast vormen deze Maleische vrouwen met hare Javaansche zusters, vooral met die, welke men als contract-koelies op Sumata's Oostkust aantreft. Deze noemt spreker arme, afgesloofde stumperen, die op de hardste wijze, in den vreemde haar schamel onderhoud verdienen, veelal reeds bij het aangaan van haar contract werden misleid en dan uit gebrek en ellende tot prostitutie vervallen, vertoevende onder

het uitvaagsel van Javaansche en Chineesche mannen. De sterfte onder haar is dan ook bijzonder groot, de hospitaal en overvol met malaria, dissenterie- en anemie-lijdsters, hetgeen hem tot de vraag leidt: Zouden hier eenige dappere, beschaafde Europeesche vrouwen, als verpleegsters en raadgeefsters, niet ontzaglijk veel goed kunnen doen?

Roerend was het verhaal, dat de spreker deed, hoe eene krankzinnige vrouw in een zak genaaid, de handen en voeten aan een bamboe gebonden, door twee mannen aan boord werd gedragen om naar een gesticht op Java te worden gebracht; hoe de kapitein der boot haar echter, altijd onder bewaking natuurlijk, vrij op dek liet rondlopen; hoe de arme zieke genoot van hare vrijheid, zonder iemand kwaad te doen en hoe zij in het krankzinniggesticht te Buitenzorg opgenomen, als wonende in een gewone Javaansche kampong, verpleegd werd door liefdevolle vrouwen, en onder eene geneeskundige leiding, die zich tot spreuk stelt: „Door vrijheid tot kalme, En door arbeid tot geneezing“.

Daar te Buitenzorg en in het nieuw op te richten gesticht te Lawang kunnen ook vele vrouwen als verpleegsters nuttig werkzaam zijn!

Van Buitenzorg ging de heer van Kol de Preanger-Regentschappen in, het land der Soendanezen, wier vroolijk en goedig, ietwat spottiek karakter hem zeer sympathiek is, niet tegenstaande hun zedelijkheid ook nog veel te wenschen overlaat. Hier had hij gelegenheid het in den laatsten tijd zoo veel besproken concubinaat te bestudeeren en is hij tot het resultaat gekomen, dat althans voor den Indischen soldaat deze nabootsing van het huwelijk vooralsnog onmisbaar is en het roekeloos zou zijn, dien band opeens te verbreken. Dezelfde conclusie dus, waartoe Mevrouw Kempers-Stutterheim kwam in haar zoo warm betoog op het Indische congres, tijdens de Tentoonstelling van Vrouwenarbeid in '98. De toestand der uit die verbintenissen gesproten kinderen acht spreker echter diep treurig; hij ziet daarin zelfs een *dreigend gevaar* voor Nederland, zoo de staat voortgaat met de zorg voor die verwaarloosde kinderen grootendeels over te laten aan de particuliere liefdadigheid, die niet bij machte is in de behoefte te voorzien. Vol lof is hij voor het werk van den heer *Joh. van der Steur*, dat nog onlangs uitvoerig in dit weekblad werd beschreven, met de opmerking, dat ook daerbij nog veel hulp, vooral vrouwelijke te kort komt.

Van de toestand der geteisterde streken in de residentie Semarang gaf spreker een hartroerend beeld. Nog steeds staan hem voor oogen het afschuwelijk gezicht van die duizenden en duizenden door hongersnood en ellende uitgemergelde en veelal met afzichtelijke wonden overdekte mannen, vrouwen en kinderen; de innig droeve aanblik van het dwangarbeiderskwartier, waar een 600 tal verweesde kinderen, die natuurlijk in den meest verwaarloosden toestand verkeerden, een toevluchtsoord hebben gevonden. Gelukkig zag hij er ook de engelen der liefde aan het werk, vrouwelijke heilsoldaten, die de kleinen, zoo goed zij konden, verzorgden. Nog treuriger was het gesteld in de *sompoks*, de hongerloozen, waar de menschen bij vier- en vijfhonderd tallen lagen opeengehoopt in mufte barakken nagenoeg zonder hulp en verpleging. Een ziekenhuis voor Inlanders zal er weldra te Semarang worden opgericht, het benoedigde geld is nu langzamerhand bij elkander gekomen. Zal men er ook voor vinden de niet minder noodige kundig-helpe handen, door liefderijke harten en heldere hoofden bestuurd?

Een uitnemend denkbeeld noemt spreker het opleiden van Inlandsche vrouwen tot verpleegster en tot vroedvrouw, daar 't bewezen is, dat zij daartoe zeer geschikt zijn.

Bemoedigend onder al die ellende vond spreker hetgeen hij mocht aanschouwen op den heuvel bij Salatiga, waar de heer van Emmerik en zijn vrouw zich geheel wijden aan de ongelukkigen, die van alles beroofd, zich onder hunne hoede komen stellen. Met bijna bovenmenselijke liefde en zelfopoffering spannen zij zich onafgebroken in, om al die hulpbehoevenden te verplegen, te voeden, en aan den arbeid te zetten. Reeds onnoemelijk veel goeds is door dit dappere echtpaar verricht, maar nu rijst de vrees, dat het met zooveel moed ondernomen werk hunne krachten te boven zal gaan, daar Mevrouw van Emmerik zelve op het punt is opnieuw moeder te worden. Gelukkig wil hare zuster, uit Londen naar Salatiga gaan om te helpen, zoo zij maar het noodige geld voor den overtocht had.

En nu zijn er hier in Nederland personen, die willen trachten, deze som zoo spoedig mogelijk bij elkander te krijgen.

In het Petronella Ziekenhuis te Djocjakarta, zag spreker mej. Kuypers een zwaar gewonden man verplegen; te Modjowarno het zegenrijke werk onder leiding van Dr. Bervoets en zijne echtgenoot, die met de bescheiden middelen, welke hen ten dienste staan, den Inlander op zoo uitstekende wijze weten te helpen aan de noodige verpleging van lichaam en geest. Het is hem opgevallen, hoe daar op de scholen ook vele meisjes het onderwijs volgen, hetgeen overigens in ons Indië nog slechts zeer zelden het geval is. Over het algemeen moet hij erkennen, dat het ontwikkelingspeil der vrouw, zelfs dat der hooggeplaatsten op Java, nog zeer laag staat. Een bijzonder gunstige uitzondering daarop maken de dochters van den Regent van Japara, met wie hij in haar echt Javaansche, maar tegelijk zoo fijn beschaafde omgeving kennis maakte en die hem in het zuiverste Hollandsche deelgenoot maakten van haar levensideaal: *zich weltoegerust geheel te kunnen wijden aan opvoeding der dochters van Inlandsche Hoofden*.

Ons Weekblad heeft reeds meermalen melding gemaakt van de hooge roeping, welke deze edele vrouwen zich hebben gesteld. Daar schrijfster dezes juist denzelfden dag, waarop de heer van Kol zijn voordracht hield, een brief van haar ontving, geheel in den geest van het door hem besprokene, lijkt het haar nuttig en hoopt zij daarom niet onbescheiden te zijn, met uit dien brief een gedeelte hier over te nemen:

„Onze bede is: helpt, steunt ons, in ons streven, om ons nuttig te maken ten bate van ons volk en vooral voor de vrouwen daarvan. Helpt ons haar bevrijden van den zwaren last, dien de oude, onde overlevering haar op de schouders heeft gelegd, helpt ons haar opheffen, haar tot waarachtige vrouwen en moeder te vormen, beter berekend voor de grootsche taak, waarvoor moeder natuur zelve de vrouw heeft bestemd: der menschheid eerste opvoeder te zijn!“

Niet zonder grond zegt men: dengeen en ondeugden zuigt het kind met de moedermelk in. Wij zijn innig, innig overtuigd, dat zoolang de Javaansche vrouw géén deel neemt aan het beschavingswerk, aan de opvoeding van haar volk, die zegenrijke arbeid niet krachtig zal kunnen vorderen, hoevele nobele blanken ook er al hun liefde, hun energie aan wijden.

Uw aller sympathie voor ons streven maakt ons gelukkig, zij is voor ons een groote zedelijke steun en doet

ons met nog meer hoop, meer moed en meer vertrouwen de toekomst tegemoet zien, die ons zeer zeker niet enkel strijd, moeite en misschien ook *verdriet*.

Maar, waar is ooit iets van eenige waarde verkregen zonder strijd en moeite?

Wij kunnen vast rekenen op een fellen, hardnekkigen strijd; verouderde, van geslacht overgeleverde meeningen, ingeroeste denkbeelden schuift men niet met een zucht ter zijde. Er moeten veel, veel tranen vloeien, hartbloed stroomen om die zoo heillooze overleveringen weg te drijven, die ingeroeste ideeën uit te wisselen.

Wij weten het, maar toch blijven wij neerknielen voor het altaar van ons zielsverlangen, ons ideaal!

Bezwaren, moeilijkheden zijn er ontegenzegglijk, maar moeten wij daarom bij de pakken neerzitten, hebben wij het recht, om het streven naar het goede na te laten, omdat daaraan gevaren voor ons zijn verbonden?

Schoon is de overwinning, die wij op de onwetendheid, het vooroordeel van ons volk, ten bate van dat eigen volk willen behalen. Die heerlijke overwinning is alle levensstrijd waard, want zij zal tot zegen strekken van o zoo velen.

God geve ons de krachten om dien strijd te strijden en de overwinning te behalen.“

Na de pauze besprak de heer van Kol nog de vrouw op Bali en Lombok, en op Celebes, doch daar dit nagenoeg overeenkomt met hetgeen hij en de heer Gunning ons vertelden in hunne voordrachten voor de leden van „Oost en West“, kan dit hier achterwege blijven.

N. v. Z., den Haag 17 Dec.

Voornaamste inhoud van Nederlandsche Tijdschriften voor Oost- en West-Indië.

Indisch Militair Tijdschr. 38e jaargang (1902), afl. II.

H. van Dompsele: Boschouwingen over de afstands-meter Zeiss en Barr and Straud. — W. E. A. Burton: Het reglement op de exercitien der Infanterie N. I. 1901 (vervolg). — A. Z.: De Indische krijgskundige vereniging en haar eerste verslag. — C.: Het vermogen van de kanonnen . . . van de Kon. Ned. Marine. — J. A. Vink: Nieuwe bevordering- en pensioenwetten voor land- en voor zeemacht in Nederland. — G. Buys: Voldoet het Indisch Mil. Tijdschr. aan de eischen, die men het stellen mag. Met naschrift van de Redactie. — Schutstal van Woudenberg: Hoogere troepenverbanden in vredetijd. — A. J. Lieth: De eerste Ned. Indische Koffiebrandery te Malang (met plaat) — Boekbeschouwingen. Enz.

De Ingenieur. (17e jaarg. 1902). No. 51.

Brief van den Min. van Koloniën met Toelichting tot de stellingen van Dr. J. P. van der Stok, betr. de voorgestelde plannen tot verbetering der vaarwaters van Soerabaja. — J. W. Welcker: Over de toegang uit zee naar Staat Madoera en over de middelen tot verbetering daarvan. Voordracht (met afbeeldingen).

De Indische Mercur. 25e jaarg. (1902), N°. 51.

Straits-tin. — De verhouding tusschen planten en dieren in de Tropen, voordracht van Dr. J. P. Lotsy. — De tocht des heeren Sarasin van Paloe naar Paloppo. — Uitvoer van Java. — Surinaamsche brieven XX. — Eene vergelijkende studie van geraffineerde petroleumsoorten uit Borneo en Java. — De Maleische timmerhoutsoorten (vervolg). — Verslag van het Mijnwezen over het 2de kwartaal 1902 (vervolg). — Verslagen. — Dividenden. — Enz.

Correspondentie

Tot de volgende week moet door plaatsgebrek de opname worden uitgesteld van enkele ingezonden stukken en van 't verslag der voordracht, door den heer Kooreman in „Moederland en Koloniën“ gehouden.

Verzending O.-I. Mail.

VOOR DEN HAAG.

Amsterdam, Nederl.,	2 Jan. 16 Jan.	11.30 's av.
Rotterdam, Lloyd,	26 Dec. 9 "	11.30 's av.
Genua, Nederland,	30 " 13 "	9.15 's av.
Marseille, Lloyd,	6 Jan. 20 "	7.45 vm.
Marseille, Fr. dienst,	27 Dec. 10 "	7.45 vm.
Brindisi, Eng. dienst,	2 Jan. 16 "	1.— mid.
Napels, Duits. dienst,	5 " 19 "	9.45 's av.

Via Marseille: Suppletore verzending van brieven, briefkaarten en aangetekende stukken den dag volgende op den aangegeven maildag te 7.45 vm.

Via Napels: Suppletore verzending den dag, volgende op den aangegeven maildag te 12, doch de aansluiting op het vertrek der booten is daarvan niet verzekerd.

MAIL SURINAME.

St Nazaire, Fr.,	8 Jan. 8 Feb.	7.45 vm.
Amsterdam, Nederl.,	31 Dec. 14 Jan.	11.20 's av.
Southampton, Eng.,	6 Jan. 20 "	11.30 's av.

MAIL CURAÇAO.

Via Genua den 2n van elke maand, alleen op verzoek Elken Dinsdag en Vrijdag 7.20 's av. via Southampton en Queenstown en New-York.

MAIL CONGO.

Lissabon den 8n en den 18n van elke maand 8.19 m.

MAIL CANARISCHE EILANDEN.

(Teneriffe.)

Southampton, Elken Vrijdag 7.20 's av.
Liverpool, Elken Maandag 7.20 's av.

ADVERTENTIE.

Mevrouw M. STOFFERS

VAN SWIETENSTRAAT 134.
Gelegenheid tot onderricht in **Huis-houdelijk Maleisch**. In 30 lessen kan men zich voldoende op de hoogte stellen. Informatien Bureau Oost en West.
Vervaardiging van **Indische uitrustingen**. Voorhanden: **Ind. Koetangs** (Jav. en Europ. model) ter vervanging van corset.

Haagsch Publiciteits Bureau
Gebouw Mercurius
NOORDEINDE 33.

Plaatsing van annonces in alle bladen der wereld.
Voor de **INDISCHE BLADEN** vrage men de **inzondere voordelige voorwaarden**

Fournisseurs de la Cour.
KOK & ZONN,
Tailleurs,
VEENESTRAAT 39,
La Haye.
Maison recommandée pour costumes „Genre Tailleur” pour Dames.

A. J. MESKER,
MEUBELFABRIKANT.

Hofspui 81. Telefoon No. 240. 's-Grave.

Inrichting voor COMPLETE MEUBILEERINGEN, zoowel in koop, als in huur.

Complete Ameublementen voor geheele huizen, boven- of benedenhuizen steeds voorradig.

Gemeenbildeerde Huizen te Huur, waarbij:

Huizen met 10 kamers ad f 100 per maand.
Benedenhuizen ad „ 45 per maand.
Bovenhuizen ad „ 60 per maand.

Geheele Inrichtingen steeds voorradig.
GORDIJNEN. TAPIJTEN.

Allan & Co.
Koninklijke Nederlandsche
Stoom-Meubelfabriek
Magazijnen ter Meubileering.
Meubelen,
Tapijten, Gordijnstoffen etc
DEN HAAG:
HOOGSTRAAT 16.
Rotterdam. Utrecht.

Gasornamenten

Nieuwe Armen van af f 0.60.
Nieuwe Schuiflampen met Gloeilicht van af f 5.50.
Nieuwe 3-lichts Kronen met Gloeilicht van af f 17.

Surpriselamp met zijden Kap en Gloeilicht f 13.50.

NIEUWE Geijser-Badkachel,
Nieuwste systeem, met groot nieuw BAD, met 3 jaar garantie en kosteloze plaatsing, f 60.
20a, Korte Houtstraat, Den Haag
Telefoon 1207.

B. F. G. DALDERUP,
ATJENSTRAAT 68-69-70, hoek Batjanstraat.
Het beste en voordeligste adres voor
BUSGROENTEN.
UITGEWOGEN GROENTEN.
ZUURKOOL.
GEDROOGDE GROENTEN.
GEDROOGDE VRUCHTEN.
VRUCHTEN IN BLIK.
GELD. ROOKWORST.

Stoom-, Wasch- en Bleekinrichting.

OPGERICHT IN 1866.

Meermalen uitgebreid en verbeterd volgens de nieuwste en beste methode tot het wassen, drogen, strijken en opmaken van alle Witte, Bonte, Flanelen en Wollen goederen. Alle soorten van Gordijnen.
Geeft de meeste waarborg voor eene behandeling met bacterie vrij water uit Norton wellen op ± 32 Meter beneden D. P. geboord en in een speciaal toestel ontijzert.
Voordelige condities voor enkel gewassen en gedroogd.
Tarieven op aanvraag gratis verkrijgbaar.

Brief adres: **GEBR. HEIJNEN,**
Witte Brug. — Den Haag.

Th. Snitzelaar,

PIET HEINSTRAT 139,
hoek Zoutmanstraat,
's Gravenhage.

UITRUSTINGEN.

Specialiteit in
Witte, Tricot
en **WOLLEN** Ondergoederen
VOOR
DAMES, HEEREN
en
KINDEREN.

UITZETTEN
en
Luiermanden.

Als zeer geschikte Cadeaux voor de **KERSTMISFEESTEN** zijn bij

Gebr. P. H. Caminada,

LANGE HOUTSTRAAT 3, DEN HAAG.

Voorradig

Eene groote collectie Kijkers, van af f 6.50, met étui.

Onderhoud en aanleg van Electricische Schel- en Telefoon geleidingen.

IN ROBES
Fransche Coupe. **Maison L. Carrière „Gratio”.**

Reform kleeding naar keuze.
SPECIALITEIT IN INDISCHE KLEEDINGEN.
Attesten ter inzage. **120, Van Swietenstraat 120. Den Haag.**

Fotografie-Toestellen,

en alle toebehooren.
OOK SPECIAAL VOOR INDIË.

Gramophones van af f 38.

Monarch Gramophones
van af f 66, met Concert Soundbox.

Beslist beste adres bij

L. Hoorenman,

Prinsestraat 29,
DEN HAAG.

MEIJER & CO'S
PALMBOOM
TINSTE JENEYER
BRANDEWIJN
OUWESCHIEDAMMER
DISTILLEERDERIJ DE PALMBOOM, SCHIEDAM.
WETIG GEDEPONEERD
EXPORT NAAR ALLE WERELDDEELEN
TINC HELDING RIJAM

Vraagt offerte voor Ned. OOST en WEST INDIË.
Agent voor den Haag en omstreken, de Heer
A. DE SWERT. Schenkweg 216

Lambert Waterreus,
Sumatrastraat 279, b/d Bankastraat, Den Haag.
TELEPHOON 317.

SAMBALLANS (origineele verpakking) 20 diverse soorten
per busje à 35 en 55 cts.

KLAPPERS (versch geraspt) verkrijgbaar.

Gandaria assin - Atjar temoe koentjie.

Indische Siropen. - Versche Kruiden. - Manissans.

COOPERATIEVE VEREENIGING „DE WEKKER”.

Zeestraat 31. — Den Haag.

DOORLOOPENDE TENTOONSTELLING

VAN
Uitsluitend Nederlandsche Handenarbeid.
Koperwerk, Houtwerk en Wekker-Aardewerk.

F. H. BOTHE,
21, Veenestraat -- Den Haag.

SPECIALITEIT IN
GEKLEURDE, ZWARTE en CRÈME STOFFEN.
Nouveaute's voor elk seizoen.
STEEDS GROOTE ASSORTEMENTEN. BILLIJKE PRIJZEN.

EERSTE

Nederlandsche Verzekering-Maatschappij op het Leven
tegen Invaliditeit en Ongelukken.

Gevestigd te 's-GRAVENHAGE, Kneuterdijk 11.

Jaarprijmiën voor uitkeering van f 100 na overlijden of na:

Leeftijd:	10 jaar	15 jaar	20 jaar	25 jaar	30 jaar	35 jaar	40 jaar.
20	f 9.01	f 5.70	f 4.08	f 3.14	f 2.55	f 2.16	f 1.90
30	„ 9.07	„ 5.78	„ 4.20	„ 3.30	„ 2.75	„ 2.41	„ 2.20
40	„ 9.29	„ 6.06	„ 4.53	„ 3.71	„ 3.25		

COSTUMES NAAR MAAT,

Gegarandeerde Coupe.

Specialiteit in:

Gekleede Costumes,

Mantelcostumes,

Mantels,

BLOUSES,

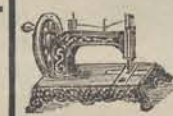
PEIGNOIRS,

Costuumrokken.

GROOTE KEUZE in:

Zwarte en Gekleurde JAPONSTOFFEN.

F. W. von Gemmingen,
13 Anna Paulownaplein — Den Haag.

A. LEWENSTEIN,

Wagenstraat No. 18a, Den Haag.

Leverd de beste:

NAAIMACHINES à contant en op afbetaling.

De meest nieuwe soorten steeds voorhanden.

Op alle machines kan geborduurd worden.

Onderricht gratis.

Drie jaar schriftelijke garantie.

Machines worden ook op zicht gezonden.

Nogmaals erkend de SUPERIORITEIT der

SIEGEL-PIANINO.

Zie het artikel in het Soer. Hand. van 3 Oct. '02 van den Heer OTTO KNAAP.

HOOFDAGENTSCHAP v. Nederland, Nederl.-Indië, België,

EERSTE NEDERL. MAATSCHAPPIJ tot Fabr. en Inv. van
Muziek-Instrumenten,

voorh. D. ANSINGH en Co., Zwolle.

WONINGGIDS voor 's-GRAVENHAGE en OMSTREKEN

opge maakt door 't Administratiekantoor der firma

FALKENBURG & Co.

's-GRAVENHAGE, Dennenweg 64,

wordt op aanvraag gratis toegezonden.
Ook ligt deze gids op de informatiebureaux der Vereeniging „OOST en WEST” te 's-GRAVENHAGE en te WELTEVREDEN ter beschikking van belangstellenden.

Abonneert U op de

Bintang Hindia.

Geïllustreerd Tijdschrift voor den Inlander.

Abonnementsprijs f 3.— per jaar bij vooruitbetaling.

Iedere abonné ontvangt tot 1 Januari 1903 de nummers gratis.

DIT BLAD VERSCHIJNT ELKE VEERTIEN DAGEN.

De Haagsche Uitgevers-Maatschappij.

„HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG”

HAAGPOORT 4.

De s-Gravenhaagsche Boek- en Handelsdrukkerij voorheen Gebr. Giunta d'Albani.